

N U T A R I M A S
(pareikšti kaltinimą)

Vilnius,

1983 m. kovo mėn. 24 d.

Lietuvos TSR prokuratūros ypatingai svarbių bylų tardytojas 1-os klasės teisininkas E. Bičkauskas, išnagrinėjęs baudžiamąją bylą Nr. 09-2-003-83,

N U S T A T Ė:

Baudžiamojoje byloje 1983 m. sausio 26 d. patrauktas kaltinamuoju Alfonsas Svarinskas, Vaclovo. Jis buvo kaltinamas tuo, kad nuo 1978 metų iki suėmimo dienos sistemingai skleidė žinomai melagingus prasimanymus, žeminančius tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką: 1978-1983 metų laikotarpiu kartu su kitais asmenimis pagamino ir išplatino sukurtus taip vadinamo tikinčiųjų teisių gynimo katalikų komiteto vardu ne mažiau kaip 52 šmeižtiško turinio "dokumentus", Raseinių rajono Viduklės miestelyje, Plungės rajono Varduvo miestelyje, Kybartų mieste ir kitose Lietuvos TSR vietovėse pasakė tikintiesiems ne mažiau 29 šmeižtiškus pamokslus, t.y. nusikaltimo, numatyto Lietuvos TSR BK 199¹ str., padarymu.

Tolimesnio parengtinio tardymo eigoje surinkti nauji įrodymai byloja, kad aukščiau nurodytuose A. Svarinsko veiksmuose yra sunkesnio nusikaltimo sudėtis. Be to, patikslintos nusikaltimo padarymo aplinkybės ir nustatyti nauji jo nusikalstamosios veiklos epizodai. Visa tai sudaro pagrindą anksčiau pareiktą kaltinimą pakeisti.

Nustatyta, kad Alfonsas Svarinskas, praeityje du kartus baustas už itin pavojingų valstybinių nusikaltimų padarymą, savo priešišku pažiūrų tarybinei santvarkai neatsisakė. Būdamas Viduklės parapijos klebonu, demonstratyviai ignoravo tarybinius įstatymus, už ką ne kartą buvo baudžiamas administracine tvarka, o 1979 m. rugsėjo 3 d. Lietuvos TSR prokuratūra jį už tai oficialiai įspėjo. Tačiau jis ir toliau tęsė savo antivalstybinę veiklą.

Nuo 1978 metų iki 1983 metų sausio mėnesio, siekdamas susilpninti Tarbų valdžią ir dangstydamasis tikinčiųjų teisių gynimu, sistemingai žodžiu ir raštu šmeižė tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką, ragino prieš ją kovoti, žemino TSRS tarptautinį prestižą.

1978 m. lapkričio 13 d. kartu su kitais asmenimis, neturėdamas jokių įgaliojimų, atitinkamų valdžios organų leidimo pasivadino "Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komitetu" ir jo vardu gamino ir platino šmeižtiško antitarybinio turinio "dokumentus".

Nurodytu laikotarpiu A.Svarinskas įvykdė nusikalstamas veikas:

1. Tarybinės valstybės politikos bažnyčios ir tikinčiųjų atžvilgiu šmeižimas

1979 m. liepos 7 d., 1980 m. liepos 2 ir 8 d. Plungės rajono Varduvos miestelyje, 1979 m. liepos 22 d., 1980 m. vasario 21 ir 1982 m. balandžio 24 d. Vilkaviškio rajono Kybartų bažnyčioje, 1980 m. rugsėjo 15 d. Joniškio rajono Žagarės bažnyčioje, 1981 m. rugpjūčio 15 d. Tauragės rajono Pagramančio bažnyčioje, 1982 m. birželio 20 d. Alytaus rajono Miroslovo bažnyčioje, tų pačių metų rugpjūčio 22 d. Klaipėdos rajono Veiviržėnų bažnyčioje ir rugsėjo 10 d. Raseinių rajono Šiluvos bažnyčioje dideliame tikinčiųjų skaičiui pasakė pamokslus, kuriuose šmeižtiškai teigė, kad valdžios organai varžo tikinčiųjų ir bažnyčios teises, ypač diskriminuoja tikintį jaunimą ir moksleiviją, įvairiais būdais persekioja tikinčiuosius ir dvasiškius, nekovoja su dvasiškių ir bažnyčių apiplėšimais, neišaiškina kunigų tikrųjų žudikų.

1978 metų lapkričio-1982 metų rugsėjo mėnesių laikotarpiu kartu su kitais "katalikų komiteto" nariais ir jo vardu A.Svarinskas išplatino tikslu paruošė ir asmeniškai pasirašė "dokumentus" Nr.1-5,7,9-12,15-17,19,22,24,26,28,33,37,38,40,43-45,48-50 ir 52, kuriuose nepagrįstai skleidė šmeižtiškus prasimanymus apie tariamą tikinčiųjų ir dvasiškių diskriminaciją Lietuvos TSR.

1982 metų pradžioje, turėdamas tikslą išplatinti, sukūrė, atspausdino ir asmeniškai pasirašė antitarybinio šmeižtiško turinio "dokumentą" - taip vadinamą pareiškimą LKP CK Pirmajam sekretoriui. Šiame "pareiškime" šmeižtiškai teigiama, kad Lietuvoje persekiojamas ir terorizuojamas tikintis jaunimas. Po to, siekdamas antitarybinės agitacijos tikslų, perskaitė jį Viduklės bažnyčioje dideliame tikinčiųjų skaičiui ir suorganizavo parašų rinkimą po juo. Šį "pareiškimą" su parašais pats pasiuntė į LKP Centro Komitetą, o jo nuorašą adresavo "katalikų komitetui".

Šis dokumentas buvo padaugintas ir išplatintas daugelyje Lietuvos TSR rajonų, kur po juo taip pat buvo renkami parašai.

Nurodyti "katalikų komiteto" "dokumentai" Nr.1-5,12,15-16, 22,24,26,28,35,37,38,40,45 ir 52 arba jų anotacijos, o taip pat "pareiškimas" LKP CK pirmajam sekretoriui (nurodant jį pasirašiusių asmenų skaičių) A.Svarinskui žinant, buvo patalpinti nelegalaus antitarybinio turinio leidinio "LKB kronika" 36, 37, 38, 39, 42, 45, 46, 47, 51 ir 52 numeriuose, kurie buvo platinami Lietuvos TSR. Be to, platinimo tikslu kartu su kitais "katalikų komiteto" nariais perdavė Maskvos miesto gyventojams: Glebui Jakuninui - "dokumentus" Nr.1 (vienuolika egzempliorių), Nr.2 (du egzempliorius), Nr.3 (keturis egzempliorius) Nr.4 (tris egzempliorius), Nr.9-11 (po vieną egzempliorių), Nr.12 (du egzempliorius), Nr.15 ir Nr.22; Viktorui Kapitančiukui - "dokumentą" Nr.8 ir 22; Tatjanai Velikanovai - "dokumentą" Nr.12 bei Klaipėdos rajono Gargždų miesto gyventojui Antanui Šeškevičiui "dokumento" Nr.5 vieną egzempliorių.

2. Tarybinės valstybinės ir visuomeninės santvarkos šmeižimas

1980 m. balandžio 17 d. savo bute Viduklės miestelyje platinimo tikslu perdavė Joniškio rajono Žagarės miestelio gyventojui Gustavui Gudanavičiui pagamintas iš užsienyje leidžiamo antitarybinio turinio rinkinio "Kontinentas" fotokopijas:

reakcinės lenkiškosios emigracijos atstovo Julijušo Meroševskio straipsnį, pavadintą "Rusiškasis "Lenkijos kompleksas" ir ULB (Ukrainos, Lietuvos, Baltarusijos) teritorija", buvusiojo Vengrijos kardinolo Mindsenčio memuarų, pavadintų "Naujų išbandymų akivaizdoje" pabaigą ir reakcinės lietuvių emigracijos atstovo Algirdo Landsbergio straipsnį "Orvelas ir Kafka vis dar gyvi Lietuvoje".

Straipsnyje "Rusiškasis "Lenkijos kompleksas" ir ULB (Ukrainos, Lietuvos, Baltarusijos) teritorija" šmeižiama tarybinė valstybinė santvarka, jos internacionalinė užsienio politika, nesavanaudiška pagalba kitoms tautoms, o taip pat nepagrįstai kaltinama tariamomis imperialistinėmis užmačiomis.

"Memuaruose" nepagrįstai iškeliamas socialistinėje Vengrijoje represuoto dvasininko asmenybė, tuo pačiu šmeižiant socialistinę santvarką visumoje.

Straipsnyje "Orvelas ir Kafka vis dar gyvi Lietuvoje" šmeižiama tarybinė valstybinė ir visuomeninė santvarka, iškeliamas savižudžio Kalantos asmenybė, kalbama apie tariamą pasipriešinimo judėjimą Lietuvoje.

Be to, savo bute laikė platinto tikslu Abdurachmano Avtorchanovo straipsnio "Ribentropo-Molotovo" pakto užkulisinė istorija" ir Abramo Terco straipsnio "Žmonės ir žvėrys" fotokopijas, taip pat pagamintas iš rinkinio "Kontinentas" bei taip vadinamo "Tatjanos Velikanovos gynimo komiteto informacinį biuletinį" Nr.2.

Straipsnyje "Ribentropo-Molotovo pakto užkulisinė istorija" tarybinė vyriausybė nepagrįstai kaltinama eksponyvia politika kaimyninių valstybių atžvilgiu, Tarybų valdžios atkūrimą Lietuvoje 1940 metais bandoma pateikti kaip priverstinį aktą.

Straipsnyje "Žmonės ir žvėrys" liaupsinami asmenys, atliekantys bauses už valstybinių nusikaltimų padarymą, priešpastatant juos teisėtvarkos organams ir apleidę tarybinei santvarkai, o "informaciniame biuletenyje" propaguojamos

idėjos apie tariamą Tatjanos Velikanovos nekaltumą ir valdžios organų susidorojimą su ja.

Idėjas, propaguojamas aukščiau nurodytoje "literatūroje", A.Svarinskas panaudojo savo pamoksluose ir "katalikų komiteto" "dokumentuose".

1978 m. birželio 4 d. ir 1982 m. birželio 20 d. Alytaus rajono Miroslavo bažnyčioje, 1978 m. liepos 2 d., 1980 m. vasario 24 d. ir kovo 23 d. Raseinių rajono Viduklės bažnyčioje, 1979 m. liepos 7 d., 1980 m. liepos 2 d. ir 1982 m. liepos 6 d. Plungės rajono Varduvos miestelyje, 1979 m. liepos 22 d., 1981 m. vasario 21 d. ir 1982 m. balandžio 24 d. Vilkaviškio rajono Kybartų bažnyčioje, 1981 m. rugpjūčio 15 d. Tauragės rajono Pagramančio bažnyčioje, 1982 m. rugpjūčio 22 d. Klaipėdos rajono Velviržėnų bažnyčioje ir tų pačių metų rugsėjo 10 bei 12 d. Raseinių rajono Šiluvos bažnyčioje dideliame tikinčiųjų skaičiui pasakė pamokslus, kuriuose atvirai šmeižė tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką, iškeldamas jai įvairius prasimanytus kaltinimus, teigdamas, kad Lietuvos TSR tariamai socialistinio gyvenimo būdo pasėkoje yra plačiai paplitusios tokios socialinės ydos, kaip girtuokliavimas, alkoholizmas, chuliganizmas, paleistuvystė, venerinės ligos, kad neva vykdomas dvasinis vaikų luošinimas.

1979 m. balandžio-1980 m. lapkričio mėnesių laikotarpiu kartu su kitais "katalikų komiteto" nariais platinimo tikslu paruošė ir asmeniškai pasirašė to "komiteto" "dokumentus" Nr.12, 17, 30-31, 36 ir 39, kuriuose tendencingai apibendrinėto atskirus neigiamus faktus ir pateikė juos kaip charakteringus tarybinei santvarkai reiškinius. "Dokumentai" Nr.12, 30, 31, 36 ir 39 arba jų anotacijos A.Svarinskui žinant buvo patalpinti nelegalaus antitarybinio turinio leidinio "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" 38, 42, 44 ir 46 numeriuose, kurie buvo platinami Lietuvos TSR.

Taip pat kartu su kitais "katalikų komiteto" nariais perdavė toliau išplatinti Maskvos miesto gyventojams: Glebui

Jakuninui dokumentus Nr.12 (du egzempliorius), o Tatjanai Velikanovai dokumentą Nr.12.

3. Raginimas kovoti prieš tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką

1978 m. birželio 4 d. ir 1982 m. birželio 20 d. Alytaus rajono Miroslavo bažnyčioje, 1978 m. liepos 2 d. Viduklės bažnyčioje, 1979 m. liepos 22 d., 1980 m. vasario 21 d., 1981 m. vasario 21 d. ir 1982 m. balandžio 24 d. Vilkaviškio rajono Kybartų bažnyčioje, 1980 m. liepos 2 ir 8 d. bei 1982 m. liepos 6 d. Plungės rajono Varduvos miestelyje, 1980 m. rugsėjo 18 d. Joniškio rajono Žagarės bažnyčioje, 1981 m. rugpjūčio 15 d. Tauragės rajono Pagramančio bažnyčioje, 1982 m. rugpjūčio 22 d. Klaipėdos rajono Veiviržėnų bažnyčioje ir tų pačių metų rugsėjo 12 d. Raseinių rajono Šiluvos bažnyčioje dideliame tikinčiųjų skaičiui pasakė pamokslus, kuriuose gynė ir aukštino asmenis, veikusius prieš tarybinę santvarką, skatino pasekti jų pavyzdžiu, ragino lauzyti tarpybinius įstatymus, reguliuojančius bažnyčios atskyrimą nuo valstybės, nepaklusti vietinių valdžios organų atstovams, propagavo tariamą "tautos atgimimo" idėją. Savo pamoksluose išvystė iki raginimo priešintis dabartinę santvarkai.

1978 metų lapkričio-1981 metų gruodžio mėnesių laikotarpiu kartu su kitais "katalikų komiteto" nariais platinimo tikslu paruošė ir pasirašė to "komiteto" "dokumentus" Nr.4, 10, 25-27, 30-31, 34, 39, 41, 42, 47 ir 51, kuriuose taip pat gynė ir liaupsino priešėkškus tarybinei santvarkai asmenis, propagavo pasipriešinimo valdžios organams idėjas.

"Dokumentai" Nr.4, 25-27, 30-31, 34, 39, 42 ir 51 arba jų anotacijos žinant A.Svarinskui buvo padėpinti nelegalaus antitarybinio turinio leidinio "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" 36, 42, 44, 46 ir 52 numeriuose, kurie buvo platinami Lietuvos TSR.

Taip pat platinimo tikslu kartu su kitais "katalikų komiteto" nariais "dokumentų" Nr.4 tris egzempliorius ir Nr.10 vieną egzempliorių perdavė Maskvos miesto gyventojui Glebui Jakuninui.

4. TSRS tarptautinio prestižo žeminimas

1978 metų lapkričio-1980 metų lapkričio mėnesių laikotarpiu kartu su kitais "katalikų komiteto" nariais paruošė ir pasirašė to "komiteto" "dokumentus" Nr.1, 30, 36 ir 39, kuriuose kėsinosi į TSRS tarptautinį autoritetą, netiesiogiai prašė užsienio pagalbos "kenčiančiam" lietuvių tautai, o "dokumentus" Nr.1 (priedas "Šventasis Tėve"), Nr.12 (JUNESKO organizacijai prie SNO ir tarptautinei konferencijai "Už taiką ir visų vaikų laimingą ateitį"), Nr.17 ("Kreipimasis į viso pasaulio krikščionis, tikinčiuosius ir geros valios žmones"), Nr.20 ("Kreipimasis į Lietuvos ordinarus, kunigus, inteligentus ir visus brolius Tėvynėje ir išeivijoje"), Nr.23 ("SNO Generalinės asamblėjos 34-ajai sesijai, visų šalių vyriausybėms ir parlamentams"), Nr.30 ("Jo šventenybei Romos katalikų bažnyčios galvai popiežiui Jonui-Pauliui II"), Nr.34 ("Kreipimasis į Helsinkio baigiamąjį aktą pasirašiusias vyriausybes ir visus geros valios žmones") ir Nr.39 ("Helsinkio baigiamąjį aktą pasirašiusių valstybių vyriausybėms"), šmeiždamas tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką bei kenkdamas jos tarptautiniam prestižui, tiesiogiai adresavo užsienio valstybėms ir organizacijoms.

Be to, 1978 m. lapkričio 22 d., siekdamas skatinti propagandinę kampaniją prieš TSRS ir tuo pakenkti jos tarptautiniam prestižui, dalyvavo sukuriant ir pasirašė bendrą su taip pat vadinamą "krikščionių komitetu ginti tikinčiųjų teises TSRS" "dokumentą", adresuotą "Popiežiui Jonui Pauliui II, stačiatikių autokafalinių bažnyčių galvoms, anglikonų bažnyčių primui arkivyskupui D.Koganui, pasaulinei bažnyčių tarybai, kitų krikščioniškųjų bendruomenių komitetams, ginantiems tikinčiųjų teises, JAV prezidentui Dž.Karteriui", kuriame šmeižtiškai

teigiama apie tikinčiųjų persekiojimą TSRS ir užsienio institucijos provokuojamos kištis į TSRS vidaus reikalus.

Tuo pačiu tikslu 1978 m. gruodžio 8 d. pasirašė kaip prisijungęs "katalikų komiteto" narys taip vadinamosios Helsinkio susitarimui remti TSRS Maskvos grupės "dokumentą" Nr.69, pavadintą "30 metų Visuotinei žmogaus teisių deklaracijai". "Kreipimosi", adresuotame pasaulio visuomenei, tendencingai teigiama, jog TSRS pažeidžiamos sąžinės laisvė ir kitos konstitucijos garantuotos teisės.

"Katalikų komiteto" "dokumentai" Nr.1, 12, 20, 23, 30, 34, 36 ir 39 arba jų anotacijos žinant A.Svarinskui buvo patalpinta nelegalaus antitarybinio turinio leidinio "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" 36, 38, 42, 44 ir 46 numeriuose, kurie buvo platinami Lietuvos TSR ir užsienyje.

1978 m. lapkričio 22 d. Maskvoje taip vadinamojo krikščioniškojo komiteto suruoštos "spaudos konferencijos" metu tikslu išplatinti užsienyje asmeniškai perdavė užsienio spaudos korespondentams "katalikų komiteto" "dokumentus" Nr.1-4.

1978 metų lapkričio mėnesį - 1979 metų rudens tuo pačiu tikslu kartu su kitais "katalikų komiteto" nariais perdavė Maskvos miesto gyventojams: Glebui Jakuninui - "dokumentus" Nr.1 (vienuolika egzempliorių), Nr.2 (du egzempliorius), Nr.3 (keturis egzempliorius), Nr.4 (trys egzempliorius), Nr.6, 9-11 (po vieną egzempliorių), Nr.12-13 (po du egzempliorius), Nr.14, 15 (po vieną egzempliorių) ir Nr.21-23 (po vieną egzempliorių); Viktorui Kapitančiukui - "dokumentų" Nr.1, Nr.18 (du egzempliorius), Nr.21-23 (po vieną egzempliorių) ir Tatjanai Velikanovai - "dokumentus" Nr.12, 21 ir 23 (po vieną egzempliorių).

1979 metų birželio mėnesį Kauno mieste su tikslu, kad išvežti ir išplatinti užsienyje asmeniškai perdavė JAV turistui Valdomarui Cukurui šio "komiteto" "dokumentus" Nr.12, 15 ir 17 po vieną egzempliorių, tačiau pastarajam tai padaryti nepavyko, nes šie "dokumentai" 1979 m. birželio 11 d. Gardino miesto, važiuojant per TSRS valstybinę sieną, buvo paimti muitinės patikrinimo metu.

Be to, 1978-1981 metų laikotarpiu A.Svarinskas kartu su kitais "katalikų komiteto" nariais, platinimo ir antitarybinės propagandinės kampanijos, kenkiančios TSRS tarptautiniam prestižui skatinimo tikslais; "komiteto" "dokumentus" Nr.6-11, 18, 19, 41 perdavė į užsienį, o "dokumentai" Nr.2-5,15,16,21,22, 24-29,31-33, 35, 37, 38, 40, 45,42 50 ir 51 bei pareiškimas LKP CK pirmajam sekretoriui pilnai arba dalinai, žinant A.Svarinskui, tuo pačiu tikslu, buvo patalpinti nelegaliame antitarybinio turinio leidinyje "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika", kuris buvo platinamas užsienyje. Perduotus tiesiogiai į užsienį ir patalpintus "Lietuvos katalikų bažnyčios kronikoje" "dokumentus" buržuaziniai propagandos organai plačiai panaudojo priešiška Tarybų Sąjungos atžvilgiu veiklai vesti.

Šiais savo veiksmais Alfonsas Svarinskas, Vaclovo, padarė nusikaltimą, numatytą Lietuvos TSR BK 68 straipsnio I dalyje.

A.Svarinsko padarytas nusikaltimas įrodytas liudytojų parodymais, daiktiniais įrodymais, ekspertizių išvadomis ir kita bylos medžiaga.

Vadovaudamasis Lietuvos TSR BPK 161, 162,167 ir 174 str.,

N U T A R Ė:

Pareikšti Alfonsui Svarinskui, Vaclovo, baudžiamojoje byloje Nr.09-2-003-83 kaltinimą, padarius nusikaltimą, numatytą Lietuvos TSR BK 68 str. I dalyje, apie ką jam paskelbti pasirašant šiame nutarime.

Lietuvos TSR prokuratūros ypatingai
svarbių bylų tardytojas
1-os klasės teisininkas

E.Bičkauskas

Nutarimas man paskelbtas 1983 m. kovo mėn. ____ d. Kaltinamojo teisės, numatytos Lietuvos TSR BPK 52, 53, 114¹, 170, 171 str.: žinoti, kuo kaltinamas ir duoti paaiškinimus dėl pareikšto

kaltinimo; reikalauti papildyti apklausos protokolą ir padaryti jame pataisas, sutinkamai su savo duotais parodymais; surašyti savo parodymus pačiam; prašyti padaryti apklausos metu garso įrašą; teikti įrodymus; pareikšti prašymus; prokuroro nutarimu leisti dalyvauti byloje gynėjui nuo kaltinimo pareiškimo momento; turėti gynėją nuo to momento, kai paskelbiama apie parengtinio tardymo pabaigimą ir pateikiama visa byla susipažinti; baigus parengtinį tardymą, susipažinti su visa byla; dalyvauti teisminiame nagrinėjime pirmos instancijos teisme; pareikšti nušalinimus; apskusti tardytojo ir prokuroro veiksmus bei sprendimas, man išaiškintos ir suprantamos.

(kaltinamojo parašas)

Nutarimą pateikė ir teises
išaiškino

Lietuvos TSR prokuratūros
ypatingai svarbių bylų
tardytojas
I-os klasės teisininkas

E. Bičkauskas